

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента
Мачинської Наталії Ігорівни на дисертацію
Андрієвської Віри Михайлівни «Теоретичні і методичні засади підготовки
майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-
комунікаційних технологій у професійній діяльності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Організація освітнього процесу у відповідності до вимог Концепції Нової української школи спрямована на досягнення освітніх результатів, визначених новим Державним стандартом початкової освіти. Реалізація такої масштабної освітньої реформи неможлива без відповідної модернізації усієї системи підготовки педагогічних працівників. З огляду на це, праця Андрієвської В. М. «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності» є безперечно актуальною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, достатньо обґрунтовані, вони підтверджуються змістом кваліфіковано проведеного дослідження.

Логічною є структура дисертації, представлена вступом, чотирма розділами, висновками до розділів, загальним висновками, списком використаних джерел та додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Здобувачем чітко обґрунтовано й вибір теми дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт, предмет.

Основний науковий внесок, одержаний дисертантом, досить вагомий. Зокрема, вперше розроблено модель підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у ракурсі реалізації Концепції Нової української школи і впровадження

нового Державного стандарту початкової освіти; розроблено навчально-методичне забезпечення зазначеної моделі (монографія; навчально-методичні посібники; навчально-методичні матеріали до модулів дисциплін, до викладу тем; навчально-методичне забезпечення майстер-класів; електронні навчально-методичні ресурси тощо); визначено й теоретично обґрунтовано сутність і структурні компоненти готовності майбутнього учителя початкової школи до використання ІКТ (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінний); розроблено критерії (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний та рефлексивний), показники, а також діагностичний апарат для визначення рівня сформованості готовності майбутнього учителя початкової школи до використання ІКТ у професійній діяльності; визначено специфіку використання ІКТ у професійній діяльності вчителя початкової школи на сучасному етапі її модернізації, а саме, спрямованість на формування метапредметних ІКТ-умінь учнів; виокремлено види метапредметних ІКТ-умінь учнів: інформаційно-аналітичні; інструментальні; поведінкові вміння в цифровому світі; комунікативні.

Науковим здобутком дисертанта вважаємо також визначені етапи формування метапредметних ІКТ-умінь учнів (*пропедевтичний етап*, який охоплює період навчання дитини в 1 класі; *практичний етап* – період навчання в 2-3 класах; *перспективний етап* – період навчання у 4 класі), на кожному з яких В. М. Андрієвська визначила певні відповідні методи і засоби у формуванні зазначених умінь учнів.

Розкрито специфіку використання ІКТ у професійній діяльності вчителя початкової школи на сучасному етапі її модернізації, а саме: формування метапредметних ІКТ-умінь учнів як інноваційний напрям застосування ІКТ у початковій школі становить основний зміст дисертації, який послідовно розгорнуто у 2-4 розділах.

Дисертаційне дослідження має істотне практичне значення. Обґрунтовано та розроблено модель підготовки майбутніх учителів

початкової школи до використання ІКТ у професійній діяльності. Розроблено навчально-методичне забезпечення, яке дає змогу впровадити модель в широку освітню практику підготовки майбутніх учителів початкової школи. Це забезпечення включає не тільки розроблені теми і модулі для поглиблення змісту навчальних дисциплін психолого-педагогічного, інформатичного спрямування, а й нову дисципліну «Інноваційні застосування ІКТ у початковій школі». Слід підкреслити як позитивне, що дисципліна розроблена не тільки в теоретичній площині, а й включає розроблений навчально-методичний комплекс для забезпечення майстер-класів (майстер-клас «Підготовка і реалізація STEM-проекту», майстер-клас «Підготовка і проведення STEM-уроку», майстер-клас «Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів у мейкер-просторі»).

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Вірогідність одержаних В. М. Андрієвською наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та завданням дослідження. Одержані автором результати достатньо переконливо представлено у висновках до кожного розділу роботи та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті. Загальні висновки до дисертації відображають одержані дослідницькі результати на теоретичному й практичному рівнях. Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. Результати дослідження можуть бути використані: фахівцями освітньої галузі, педагогами-науковцями, методистами, викладачами у процесі викладання педагогічних, методичних, інформатичних дисциплін для підготовки фахівців початкової освіти у закладах вищої освіти; застосовуватися у підготовці спецкурсів, підручників, методичних посібників і рекомендацій; студентами при виконанні індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, при написанні курсових, магістерських робіт, під час проходження педагогічної практики; педагогічними працівниками системи

післядипломної педагогічної освіти, у дистанційному навчанні, у післядипломній педагогічній освіті.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Результати дослідження висвітлено у 60 наукових працях (у тому числі 35 одноосібних), серед яких 1 монографія (одноосібна), 3 навчальних посібника (у співавторстві); 24 статті у провідних наукових фахових виданнях України (з них 8 статей у наукових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз).

Зміст, структура, виклад результатів дисертаційного дослідження, значна кількість публікацій і широка апробація засвідчують його самостійність, оригінальність, належний рівень виконання, що підтверджує професійну зрілість автора. Доцільно зазначити, що автореферат дисертації відповідає вимогам АК МОН України та досить повно відображає структуру, основні положення, результати і висновки дисертаційної роботи. Разом з тим, вважаємо за доцільне висловити певні **побажання та зауваження з приводу окремих положень дослідження:**

1. У п.1.1. «Ключові напрями розвитку освіти в інформатизованому суспільстві» та п.1.2. «Трансформація початкової школи в умовах її інформатизації» – проаналізовано зарубіжний досвід еволюції інформаційно-комунікаційних технологій (країни Європейського Союзу, США, Канада, Японія), їх впровадження у практику шкільної освіти загалом, і в організацію освітнього процесу початкової школи зокрема. Разом з тим зазначаємо: доцільно було б здійснити більш ґрунтовний аналіз зарубіжного розвитку освіти в інформатизованому суспільстві та в контексті порівняльного аналізу з вітчизняним досвідом визначити провідні шляхи його імплементації у систему початкової освіти України. Вважаємо, що доцільно було б зарубіжний досвід означеної проблеми подати окремим пунктом дисертаційного дослідження.

2. У дисертації (пп. 1.1., 2.2.) автор подає добірку значної кількості дефініцій різних авторів. Вважаємо, що доцільно було б таку кількість дефініцій систематизувати у вигляді понятійного словника і подати у додатках дисертаційного дослідження.

3. На стор. 137 зазначено таблицю 2.1., яка подана на сторінці 155. Вважаємо, що невідповідність посилання на таблицю порушує структуру роботи і не забезпечує відповідного логічного сприйняття результатів дисертаційного дослідження. Також вважаємо за доцільне зазначити, що окремий параграф дослідження необхідно завершувати окремим висновком, який логічно завершує виклад матеріалу.

4. У дисертації (пп. 2.1., 2.2.) та додатках (З, И, О, К) автором запропоновано значну кількість теоретичного матеріалу та практичних доробок, що стосуються дослідження особливостей STEAM-освіти. Вважаємо, така кількість напрацювань потребує укладання програми нормативної навчальної дисципліни для підготовки студентів спеціальності «Початкової освіти».

5. У 4-му розділі дисертації – «Експериментальна перевірка ефективності розробленої моделі підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій» – автор описує результати експериментального дослідження, систематизуючи отримані результати у таблиці і подаючи їх описову характеристику. Разом з тим, зазначаємо, що показники експерименту доцільно було б унаочнити у вигляді діаграм, де було б чітко показано позитивну динаміку проведеної роботи.

Зауважимо, що зазначені нами зауваження і побажання не знижують актуальності, теоретичної та практичної цінності даного дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Дисертаційна робота Андрієвської Віри Михайлівни виконана з актуальної і значущої теми, є оригінальним,

самостійним і завершеним дослідженням, що має вагомe теоретичне й практичне значення для підготовки майбутніх вчителів початкової школи.

Дисертаційне дослідження «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності» повністю відповідає вимогам, зокрема пунктам 9, 10, 12-14, «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (із змінами), а її автор – Андрієвська Віра Михайлівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент

завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти

Львівський національний

університет імені Івана Франка

Н. І. Мачинська

25 січня 2019 року

Підпис завідувача кафедри Мачинської Н.І. «підтверджую»

Вчений секретар Університету

доц. О.С. Грабовецька

